

NAK og deltidsinnbyggerne

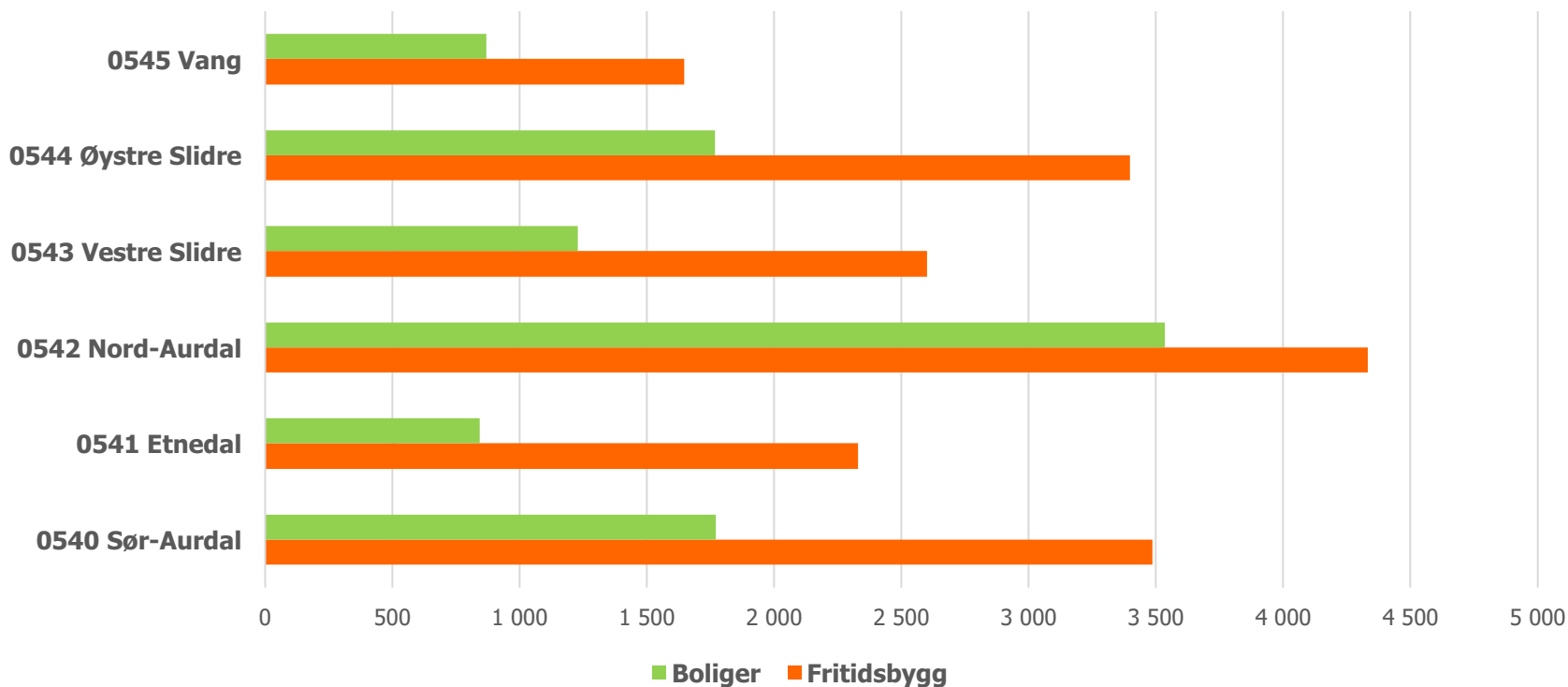
Hvem er vi

- Elisabeth Kerr Eckbo
  - Leder Aurdalsåsen Hytteforening
  - 21 hyttevev og –veilag

- Knut Nes
  - Styremedlem Aurdalsåsen Hytteforening
  - Leder Valdres Hytteforum

Valdres har gjort mye bra

Boliger og fritidsbygg 2015, SSB

Pluss camping

- Valdres har campingplasser som rangeres på topp i Norge
- Ca 2000 campingvogner
  - som oftest parkert permanent
  - bidrar på samme måte som hyttene
- | MEMO:
  - Eiendomsskatt?

Fjellområdenes utfordringer

- Befolkning - neg
- Næringsutvikling – neg
- Sysselsetting i landbruket - neg

- Forvalter store verdier for storsamfunnet
  - naturressurser
  - rekreasjonsområder

Omsetning i detaljhandel

	2009			2015
Ullensaker	182 163		Ullensaker	219 202
Nord-Aurdal	136 662		Sogndalen (Agder)	165 137
Førde	129 445		Gol	163 059
Haugesund	126 443		Førde	150 261
Gol	119 820		Nord-Aurdal	147 876

Reiseliv = turisme

■ NOT

Reiseliv =

- Korttidsbesøkende
- Deltidsinnbyggere
- "Såvel turisme som flerhushjem-mobilitet innebærer reise fra ett overnattingssted til et annet for å rekreatere – men de er forskjellige ved det gjentatte mobilitetsmønsteret mellom to faste hus i det utvidete hjemmet som flerhushjem-livsstilen innebærer. Dette skaper en helt ny form for mobilitet, noe midt i mellom migrasjon og turisme."
(Overvåg og Skjeggestad m.fl.)

Flerhus-hjemmet

- I praksis har man flere hjem
- Ingen rangordning – ulike funksjoner
- Hjem blir et utvidet begrep, med flere hus på ulike steder
  - Flerhus-hjemmet
- Funksjonsdeling:
  - Skole-, arbeids- og hverdagsliv i byen
  - Rekreasjon i hjem nr 2

Ikke bare norsk

- Second Home som fenomen
  - Internasjonal trend
  - Beskrevet av forskere i hele Europa
    - Provence / Rivieraen
    - Marbella / Solkysten
    - Toscana

Motstrøm til sentralisering

- *Flerhus-hjemmet representerer en vedvarende økonomisk (mot)strøm fra sentrum til periferi i form av investeringer, vedlikehold og daglig forbruk knyttet til drift av familie og hjem*
- Under radaren til politikere

Eks Valdres

- Klipp fra STM 18 (2015-16) Friluftsliv:
- *Hyttefolk er med på å utvikle lokalsamfunn (s 105)*
  - I takt med større velstand og mer fritid har tallet på og bruken av fritidsboliger i norske kommuner økt de siste par tiårene. Hyttene er større og har en høyere standard, som gjør at det blir lettere å bruke hytten som deltidsbolig, såkalte «second homes». ...
  - Mer bruk av hytter og fritidsboliger, nye måter å bruke fritiden på og nye typer fritidsinteresser skaper potensial for mer friluftsliv. Med større tilstedeværelse vil også hyttefolket øke det lokale behovet for offentlige tjenester, og hyttebeboerne vil også i stadig større grad ta del i lokal samfunnsutvikling. Samtidig gir hyttefolket store muligheter for utvikling av det lokale næringslivet. **I Valdres er det for eksempel beregnet at hytte-relatert næring overstiger 50 prosent av verdiskapingen i Valdres-kommunene.**

Valdres suksessfaktorer

- VNK har vist til 2 områder med vekst:
  - Lokal mat
  - Hytterelaterte næringer
- Deltidsinnbyggere = verdiskapning

Verdi for Valdres, eks:

- Vedlikehold av 18000 hytter, definert til ca 5% av verdien årlig
  - Ca 1,3 mrd (antatt fra lokale bankfolk)
- Byggmakker: 70%
- Amfi Leira: 67-70%
- FK-senteret Fagernes: Eiksmarka(!)
- Aurdal Rørlegger (ca 40 nye forespørsler i vinterferien)

Fokus kun på utgifter

- Er denne inntektssiden i kommunebudsjettene uteglemt?
- Hva skal Valdresene leve av de neste 20 årene?

Våre håp til NAK

- ..at NAK aksepterer sin ledende posisjon som hyttekommune
- ..at NAK påtar seg rollen som vertskap også for sine deltidsinnbyggere
- ..at NAK utnytter mulighetene som ligger i utviklingen av hytterelaterte tjenester, ikke bare ser på utgiftssiden i budsjettene

Lokalpolitikken må bidra til

- å vise hvordan fritidsboligfenomenet kan benyttes konstruktivt i kommunens nærings- og kulturutvikling – i samspill og ikke i motspill med byene
- å beskrive motstrømmen fra byene i form av mennesker og kapital basert på flerhus-hjemmet til bruk for utviklingen av fjellkommunens vertsrolle og næringer basert på dette

Lokalpolitikken må bidra til

- å beskrive hvordan **attraktiviteten** som vertskommune kan økes gjennom tiltak
  - for å bevare levende bygder
  - pleie av åpnet kulturlandskap
  - seterdrift med beitedyr
  - tiltak mot gjengroing
- Visit Valdres har som visjon:
  - Valdres – Norges mest attraktive besøks- og opplevelsesregion

Lokalpolitikken må bidra til

- å beskrive hvilke endringer i kommunenes planstrategier som må til i dette samspillet, med infrastruktur som
  - masterplaner for sykkelveier, stier og løyper
  - regionale planer for turveier etc
  - bredbånd
- å beskrive krav til tjenestetilbud fra vertskommunene, basert på brukere, ikke antall fastboende

Lokalpolitikken må bidra til

- å beskrive krav til deltakelse i høringer og i formelle møter med kommunale instanser for deltidsinnbyggerne, som pr definisjon ikke har lokal stemmerett der de har hjem nr 2
  - erfaring har vist det verdifulle i å ha etablerte, åpne kommunikasjonslinjer, ellers kan utviklingen skje i betydelig motvind, og ofte i konflikt. Dette kan man altså unngå

Deltakelse = bli hørt

- "No taxation without representation"
- Del av eiendomsskatt til eget fond
  - Bruken bestemmes sammen med hytteforeningene
- Hytteombud i kommunen?
  - Hjelp til deltidsinnbyggeren som trenger hjelp fra kommunen
  - Ansvar innad i admin. for å huske på hyttene

Høringer uten betydning, eks

- Kommundelplan for kultur, idrett og friluftsliv 2013-2024:
  - Vedtatt uten at hytteinnbyggernes høringsinnspill ble hensyntatt, slik at ansvaret for løyper, sykkelruter og stier ikke ble inkludert i NAKs planverk før en gang etter neste lokalvalg

Høringer uten betydning, eks

- 2014: Arealdelen til kommunedelplan 2014 – 2024:
  - AHF sendt høringsnotat i 3 runder.
  - Ingen vesentlige endringer

Lokalpolitikken må bidra til

- at også langsiktige grunneiere ser seg tjent med at kommunen setter felles utviklingsmål
  - Løypetraséer/stier/sykkelløyper
  - Fellesgodefinansiering/løypekjøring
  - Klipping
  - Skilting
  - Inngjerding

Hovedmål for en slik politikk

Øket **attraktivitet** i kommunen for **alle**:

- Turister
- Deltidsinnbyggere
- Fastboende

Kontinuitet i politikk

- VNK hytteprosjekt 2
  - Bærekraftig hytteutvikling
  - Bærekraft = verdiskapning
- VNK/Valdresrådet
  - Innspill STM Bærekraftige byer og sterke distrikter
- Visit Valdres
  - Visjon og handlingsplan

Politikk er å velge

- For typiske hyttekommuner er fritidsboligene langt viktigere enn det tradisjonelle reiselivet

Politikk er å velge

- Lokalpolitikken bør derfor ta opp i seg
  - betydningen av flerhus-hjemmet for verdiskapningen i kommunen
  - hva som skal til for å fylle vertskapsrollen også for deltidsinnbyggerne
  - hva som kan gjøres bedre for å **tilrettelegge kommunens attraktivitet som rekreasjonsområde**

Politikk er å velge

- AHF ønsker en offensiv NAK
  - som ønsker å være et tydelig vertskap også for deltidsinnbyggerne
  - som lar dette fremkomme gjennom uttrykte prinsipper og delmål (sammen med øvrige prisverdige mål) i sine planer og budsjetter
  - ..og ikke bare gjennom økning i eiendomsskatten

Vinn-vinn

- NAK trenger det

Takk for invitasjon

- Vi deltidssinnbyggere er her helt frivillig
- Vi trives, og vi bruker både hytta og resten av Valdres ivrig og begeistret
- Vi bygger og renoverer, bor og spiser, bruker natur og kultur, nesten som fastboende ...
- Vi bidrar!

- Vi opplever stadig sterkere at hytta er vårt hjem nummer 2